

gjeldsbrevet

Aksjon Slett U-landsgjelda – nr 3. oktober 2001

Økologisk gjeld
Sør-Afrika
Ecuador
Skipseksport

Tema:

Illegitim gjeld

I-l-l-e-g-i-t-i-m-t

I mange år snakket vi om den "ubetalbare" gjelda. Gjelda som fattige land skyldte rike land hadde blitt så stor at det ikke lot seg gjøre å betale tilbake – vi hadde fått en gjeldskrise. Men hva er det egentlige problemet? Hadde gjelda vært helt OK hvis de fattige bare hadde greid å betale? Eller har gjelda oppstått på en måte og i et system, som gjør at den er uakseptabel?

– Ja, og derfor mener vi i SLUG at gjelda er illegitim. Det betyr at den ikke har eksistensberettigelse. – Det er egentlig de rike landene i Nord som skylder oss, sier våre kampanjepartnere i land i Sør.

På Årssamlingen i mars 2001 ble vi enige om at en av våre fremste målsetninger i tiden fremover skulle være å fremme forståelsen for hva illegitim gjeld er. Derfor er denne spesialutgaven av "Gjeldsbrevet" viet den illegitime gjelda. Her presenterer vi en rekke artikler om ulike former for illegitim gjeld, hva som gjør gjelda illegitim, og hva som kan bli og bør bli konsekvensene av dette.

Kampanjene i Sør har tatt utgangspunkt i gjelda som illegitim i mange år i sitt arbeid. Nå har vi også tatt skrittet videre, og begynt å snakke om gjeld som illegitim. Det er viktig for oss å lære av det viktige arbeidet for eksempel Jubilee South har lagt ned i dette. Derfor jobber

vi mye med å styrke samarbeidet med dem og andre kampanjer i Sør. I dette gjeldsbrevet har vi invitert to kollegaer til å fremme sine syn og perspektiver; Dudu Radebe fra Sør Afrika og Roberto Puente Corral fra Ecuador.

Vi har skjont at det er viktig å våge å være prinsipielle. Verdensbanken og IMF har kommet opp med initiativer for gjeldsslette som skal få gjelda ned på et "bærekraftig" nivå. Vi vil vise at for det meste av denne gjelda så er "ubetalbarhet" og "bærekraftige nivåer" ikke egentlig relevant. Vi vil vise at gjelda er illegitim. Dette handler mye om å overføre en del av ansvaret til kreditorene. For eksempel fordi de også skulle tatt ansvar da pengene ble lånt ut.

Illegimitet er et vanskelig uttrykk, som kan få tunga til å krølle seg, og som vanskelig lar seg oversette til enkle norske ord. Ordet dekker mange betydninger som brukes for å omtale gjelda, for eksempel; uakseptabel, ulovlig, urettferdig, provoserende, umoralsk og urettmessig. Vi trenger et ord som dekker alt dette, og illegimitet er ordet som brukes i resten av verden. Vi velger derfor å la det stå til, for å få illegimitet til å bli et begrep og et perspektiv som folk forstår også i Norge.

Mari Sundli Tveit er koordinator i Aksjon Slett U-landsgjelda (SLUG)

innhold

- 3** Si det som det er – Bakgrunn
Av Mari Sundli Tveit
- 4** Utlånere som handler illegitimt
Av Mari Sundli Tveit
- 6** Skipseksportkampanjen
Av Mari Sundli Tveit
- 7** Apartheidgjeld-Illegitime regimer
Av Dudu Radebe
- 8** Legitime lover om illegitim gjeld
Av Kjetil G. Abildsnes
- 9** Økologisk gjeld
Av Bjørg Hauer
- 10** Menneskerettigheter – illegitimt å betale
Av Jostein Hole Kobbeltvedt
- 12** Ecuador - Økologisk Gjeld
Av Roberto Puente Corral
- 14** Multilaterale gjeldsbyttefond
Av Hans Morten Haugen
- 15** Illegitime lånebetingelser
Av Kjetil G. Abildsnes
- 15** Definisjoner

Utgitt av
Aksjon Slett U-landsgjelda (SLUG)
ForUMs arbeidsgruppe om gjeld og utvikling
SLUG, Storgata 11, 0155 OSLO
tlf 23 01 03 17
slug@forumfor.no
www.forumfor.no

Gjeldsbrevet kommer ut fire ganger i året.
Dette er nummer 3/2001 og det 23.
Gjeldsbrevet noensinne. Bidrag, synspunkter,
leserbrev, ros og ris mottas med takk.

Ansvarlig redaktør: Mari Sundli Tveit

Redigering: Mari Sundli Tveit
Kjetil G. Abildsnes

Layout: Kjetil G. Abildsnes

Bidragstere: Bjørg Hauer
Hans Morten Haugen
Jostein Kobbeltvedt
Roberto Puente Corral
Dudu Radebe
Mari Sundli Tveit

Illustrasjoner: Andreas Brekke
Takk til laboremus prepress as!
Redaksjonen avsluttet: 30. september 2001

Forside: Benito Bonilla og Ricardo Luna fra
ungdomsgruppa i Acción Ecológica.
Foto: Mari Sundli Tveit

Si det som det er

I dag er de aller fleste enige om at u-landsgjelda bør slettes. En nylig utført undersøkelse viste at 70% av Norges befolkning går inn for gjeldsslette. At gjelda skal slettes er dermed klart, men så spørs det hvordan og hvorfor. Det virker kanskje rart at det skal være så viktig å bli enige om hvorfor gjelda må slettes. Men de siste årene har vi lært hvor viktig det er å være klare på argumentasjonen for gjeldsslette. Hvorfor er nemlig helt avgjørende for hvordan.

Av Mari Sundli Tveit

Når Verdensbanken og IMF kan gå ut i sine nyttårstaler og si at de med sine initiativer gjør akkurat det gjeldsbevegelsen har bedt om – slette den ubetalbare gjelda – så skjønner vi at vi må endre måten vi krever gjeldsslette på. Gjelda må slettes fordi den er illegitim, ikke fordi den er ubetalbar. Vi må forhindre at gjeldsdebatten innsnevres til å handle om Verdensbankens og IMF's "bærekraftige" nivåer og vise at dette handler ikke om veldedighet, men om rettferdighet. Vi må ikke argumentere på en måte som legitimerer gjelda.

Gjennom hele historien har dagens rikeste land tatt ressurser fra dagens fattige land. Vi har tatt ut alt fra gull og råvarer til arbeidskraft uten å betale for det. Kolonitiden er formelt forbi, men hver dag overføres fortsatt ressurser fra Sør til Nord. Når vi snakker om dagens gjeldskrise, må vi ikke glemme den historiske, kulturelle og økologiske gjelda vi egentlig skylder dem. Til syvende og sist vil verdiene rike land i Nord gjennom historien har trukket ut av landene i Sør, langt overgå de summene vi snakker om i dag. Slik har det oppstått grunnleggende ujevne maktforhold mellom Nord og Sør, men fortsatt sikrer det økonomiske systemet de rikes interesser. Dagens fattige land er GJORT fattige, og gjelda er en viktig faktor som opprettholder denne situasjonen.

I SLUGs strategidokument som ble vedtatt på årssamlingen i mars står det:

- gjelda er produkt av et system som overfører ressurser fra Sør til Nord gjennom ujevne maktforhold
- gjelda er en mekanisme for utnyttning av land i Sør

Vi skal prøve å gi noen mer konkrete eksempler på hvordan gjeld blir illegitim

Eksempler på illegitimitet

- gjeld som truer grunnleggende menneskerettigheter er illegitim å betale
- gjeld som er tatt opp av udemokratiske regimer er eksempler på illegitime låntakere og utlånere som handler illegitimt
- gjeld som er tatt opp til illegitime formål, f.eks. kjøp av landminer
- gjeld som har vokst til u håndterbare proporsjoner pga ytre forhold som debitorlandene ikke har kontroll over kan gi illegitime lånebetingelser

Du kan lese mer om disse eksemplene i andre artikler i dette Gjeldsbrevet.

Konsekvensene av å definere gjeld som illegitim er store. Folk i fattige land har ikke ansvar for å betale den illegitime gjelda tilbake. Den skulle aldri eksistert og har ikke kommet dem til gode. Når gjelda ikke har eksistensberettigelse, kan man heller ikke stille betingelser for eksempel om strukturtilpasning når gjelda slettes. Dette gjenspeiles i SLUGs nye krav, som også ble vedtatt på årssamlingen:

Aksjon Slett U-landsgjelda krever

- umiddelbar sletting av all illegitim u-landsgjeld inkludert gjeld som ikke kan betjenes uten å legge byrder på verdens fattige
- gjeldssletting må ikke betinges av strukturtilpasning. Det sivile samfunn og nasjonalforsamlingen i debitorlandet skal være retningsgivende for gjeldsslette

Mari Sundli Tveit er koordinator i Aksjon Slett U-landsgjelda (SLUG).

Utlånere som handl

- lån til illegitime formål og illegitime

Av Mari Sundli Tveit

Gjennom historien ser vi utallige eksempler på gjeld som er tatt opp til illegitime formål, og lån som gis til det som kan kalles illegitime låntakere. Når vi rydder opp i det som har skjedd, men også når vi senere skal unngå de samme feilene, blir det viktig å forstå at også utlånerne må ta ansvar.

Illustrasjon: Andreas Brekke

er illegitimt

regimer

Det er gitt lån til korrupte ledere som satte pengene i banken i landene som ga lånene, til våpenkjøp og til utallige prosjekter som opplagt aldri ville komme låntakerlandenes befolkning til gode. Til syvende og sist er det lite av de lånte pengene som har kommet de fattige til gode. I følge Drop the Debt gikk omlag en femdel til våpen, ofte

til å underbygge undertrykkende regimer. Den kalde krigen er kjernen til mange

av lånene, i det for eksempel USA finansierte virksomheten til undertrykkende støttespillere i Afrika. Denne gjelda inkluderer blant annet lån til Liberias Samuel Doe på 1,3 milliarder dollar, Somalias Mohammad Siad Barre på 2,4 milliarder dollar og Sudans Gafaar Nimeiri på 16,7 milliarder dollar. Når diktatorene blir borte, blir gjelda igjen, og de fattige må betale.

Diktatorer og andre som brukte penger til formål som ikke kom landenes befolkning til gode, har selvfølgelig ansvar for dette. Men ikke alene. Det er for mange eksempler på at kreditorene med viten og vilje har sett igjennom fingrene med hva pengene skulle brukes til, og at man brydde seg mer om å holde de ønskede lederne ved makten enn at pengene gikk tapt. I ettertid er det ikke de undertrykkende diktatorene eller utlånerne som utmerket godt visste til hvem og til hva de lånte ut penger, men fattige mennesker som betaler tilbake.

Når det gjelder utviklingsprosjekter som slår feil, har det vært lett å legge skylda på utviklingslandene. Det er jo hos dem prosjektene utføres. Utviklingslandene vil også i fremtiden trenge lån for å kunne finansiere utvikling. Man må derfor spørre seg hva som har gått galt og hvem som har ansvaret. Vanlige banker, som låner ut penger til personer og prosjekter, vet at pengene deres vil gå tapt hvis de låner ut uklokt. Disse bankene vet at de også må bære ansvar hvis prosjektet slår feil, eller hvis låntakeren ikke kan betale tilbake. Slik burde man også kunne tenkt da penger blir lånt ut til prosjekter i utviklingsland. Allikevel viser Verdensbankens egne statistikker at mellom 60 og 70% av prosjektene var mislykkete på 90-tallet.

I alt for mange av de mislykkete tilfellene ser vi at det er kreditorene som har pålagt debitorerne å bruke pengene på produkter som kjøpt fra kreditoren, eller på prosjekter som skulle utføres av selskaper fra kredi-

Vi må kunne forvente ansvarlig adferd fra begge parter, og dette vil være avgjørende for å kunne forhindre en ny gjeldskrise.

torlandet. Et eksempel er byggingen av kjernekraftverket Bataan på Filippinene. Kraftverket ble bygget i et jordskjelvområde ved foten av en vulkan, og det ville være livsfarlig å sette i drift. Hvem har skylda for dette mislykkete prosjektet?

I hvert fall ikke de som nå betaler lånet tilbake på bekostning av skoler og helsetilbud. Lånet ble gitt blant annet av et amerikansk eksportkredittfirma, og bygget av det amerikanskbaserte multinasjonale selskapet Westinghouse, selv om et annet firma kunne gjøre det billigere. Selskapet innrømmet senere at de hadde betalt president Marcos på Filippinene 80 millioner dollar for å få oppdraget. Kjernekraftverket kostet 2,3 milliarder dollar, og er av naturlige årsaker aldri kommet i bruk.

Fra Zaire har vi et eksempel på hvordan IMF med viten og vilje har lånt ut penger til korrupte ledere. På denne måten støtter utlånerne opp under korrupte regimer. Den tidligere statslederen i Zaire, Mobutu Sese Seko, da en av verdens rikeste menn, med en formue på mellom 4 og 10 milliarder kroner, var en lojal alliert for Vesten i den kalde krigen. Allerede i 1974 kom det rapporter om at lån ble stjålet. IMF satte i 1978 inn sin egen utsending i Zaire, Erwin Blumenthal i en sentral post i Sentralbanken. Han trakk seg fra stillingen etter under et år, og uttalte at "the corruptive system in Zaire with all its wicked and ugly manifestations" var så alvorlig at "there is no (repeat: no) prospect for Zaire's creditors to get their money back". Etter Blumenthals rapport tredoblet

IMF utlåne sine til Zaire.

Når diktatorene blir borte, blir gjelda igjen, og de fattige må betale. Journalisten Jonathan Kwitny, fra Wall Steet Journal, skrev i 1984 at nesten ingenting av det som var blitt lånt til Zaire hadde kommet befolkningen til gode, de som sulter for å betale på den.

Det finnes endeløse rekker av liknende eksempler. Utlånerne har ikke tatt ansvar, de har snarere handlet meget uansvarlig. Utlånerne har lånt ut penger til formål som de selv, ikke befolkningen i låntakerlandet har tjent på. Derfor er lånene illegitime. Det er heller ikke riktig å kreve at nye demokratiske regimer skal betale tilbake lån som uansvarlig og i kreditors interesse ble lånt ut til tidligere undertrykkende eller korrupte regimer. Vi må kunne forvente ansvarlig adferd fra begge parter, og dette vil være avgjørende for å kunne forhindre en ny gjeldskrise.

Mari Sundli Tveit er koordinator i Aksjon Slett U-landsgjelda (SLUG)

Den norske skipseksportkampanjen

Av Mari Sundli Tveit

Norge har sitt eget forkledde utviklingsprosjekt løpende som et svin på skogen i form av Skipseksportkampanjen. Mens det egentlige formålet var å redde norske arbeidsplasser, ga man "utviklingshjelp" til fattige land i form av lån til å kjøpe norske skip.

"Rio Chone" var et av fire skip som ble solgt til Ecuador.

På slutten av syttitallet hadde skipseksportindustrien i Norge få prosjekter, og mange arbeidere sto i fare for å miste jobbene sine. Norske myndigheter så det som sitt ansvar å finne løsninger på problemet. Løsningen ble å selge skip til utviklingsland. 15 utviklingsland ble inkludert i denne uheldige sammenblandingen av "utviklingshjelp" og subsidier til en norsk industri.

Når produkter eller tjenester selges til utviklingsland er det visse prosedyrer som skal følges. NORAD (Direktoratet for Utviklingssamarbeid) skal alltid gjøre en evaluering for å sikre at prosjektene er utviklingsfremmende, og GIEK (Garanti Instituttet for Eksportkreditt) er ansvarlig for evaluering av risiko i prosjektene og av betalingsevnen til kjøperne. Under Skipseksportkampanjen ble imidlertid ansvaret gitt til Handels og Næringsdepartementet, og konsekvensen var at de nødvendige evalueringene ikke ble gjort. Dette var et resultat av skarp konkurranse om prosjekter i det internasjonale markedet og knapp tid.

Skipene som ble levert til utviklingsland var delvis av utilfredsstillende kvalitet og ofte ikke bygget for de forholdene de skulle seile under. Risikoen forbundet med prosjektene var stor. De som bygget skipene ble

ikke ble betalt etter avtalene, men fikk dekket sine tap fra norske myndigheter. Fattige land satt igjen med dårlige avtaler som de ikke hadde mulighet til å betale på – i tillegg til stor gjeld til Norge. Denne skipseksportgjelda blir fortsatt betalt på. Tidligere utviklingsminister, Hilde Frafjord Johnson, kalte Skipseksportkampanjen en skamlett på norsk historie. Evalueringer gjort av Stortinget (St. meld. nr

25, 1988-89) konkluderte med at denne typen sammenblanding av "utviklingshjelp" og subsidiering til en norsk industri var uheldig.

"Mellominntektslandene" Peru, Jamaica og Ecuador har gjeld til Norge som stammer fra Skipseksportkampanjen. Disse landene har frem til i dag ikke vært inkludert i den norske Gjeldsplanen. I juli 2001 sa Utenriksdepartementet i en pressemelding at de ville inkludere mellominntektsland i Gjeldsplanen. Dette er bra, men betyr at gjeldssletten vil kobles til strukturtilpassing, noe SLUG vil gå imot.

SLUG mener at Norge med Skipseksportkampanjen handlet illegitimt, og at omstendighetene gjør avtalene og dermed gjelda illegitim. Pengene kom i liten grad de fattige til gode, men det er de som blir tvunget til å betale. SLUG krever umiddelbar sletting av Skipseksportkampanjegjelda uten kobling til strukturtilpassing. Vi mener også at illegitim gjeld ikke bør "byttes" i gjeldsbyttefond, slik det har vært foreslått blant annet for Ecuadors gjeld til Norge|.

Mari Sundli Tveit er koordinator i Aksjon Slett U-landsgjelda (SLUG)

Illegitimate Debt in South Africa

Av Dudu Radebe

Even though the apartheid-regime of South-Africa is gone, its victims keep paying for the debt it accumulated.

South Africa is a country deeply affected by socio-economic inequalities, as manifested by increasing levels of poverty of the black majority. When democracy dawned in 1994, many had high hopes of what the new dispensation would achieve for victims of the past system. Such hopes were not to be, as the new constitution of the country went a long way towards taking away the victories that were supposedly won by the poor masses. This included clauses relating to property rights, and the clauses relating to the prioritisation of Debt repayments. The South African Constitution was the first of the signs that the poor would benefit very little from the country's new democracy.

After 1994, many organisations began to examine the Debt question in the country, and how it would affect the struggling masses that cannot access essential resources. Jubilee 2000 South Africa was established in the wake of strong opposition to the prioritisation of debt repayments, at the expense of the poor and destitute masses of the country. The Debt burden of neighbouring Southern African countries is also important for incorporation in our struggle calling for total and unconditional debt cancellation. Jubilee South Africa as launched in 1998, in partnership with many organisations working towards the achievement of socio-economic justice.

From the onset the focus of Jubilee 2000 South Africa (now renamed Jubilee South Africa), was on the principle international principle of Odious Debt, and calling on our government not to repay this debt. The South African campaign saw an opportunity that could be used to challenge the foreign debt burden. The South African government, however, was resolved to repaying the foreign debt, its response to the campaign was that South African foreign debt was minimal, and that repaying the debt is important in building and strengthening investment confidence in the country. On continued closer research, the campaign established that the foreign was a substantial amount, that if the money used to repay these debts were channelled toward poverty eradication, it would go a long

way to transforming the lives of the poor masses in the country.

In 1999, South Africa became part of a movement of the global South organisation calling for Debt Cancellation, Jubilee South. The concept of the illegitimacy of the Debt was developed by this coalition of organisations to begin to strongly advocate for Debt cancellation on the basis of the illegitimate Third World debt.

South Africa has also adopted this extended approach at analysing and struggling for the cancellation of Debt. The South African campaign believes that the Debt must be cancelled, as it is illegitimate and immoral at three levels:

- The Debt is being used by the creditors as an instrument and oppression and domination of peoples of the South and South Africa specifically;
- This Debt has been paid many times over by the peoples of the world, but they are still burdened by the need to pay excessive interest of the initial borrowings;
- The South African Debt was accumulated by the previous oppressive apartheid regime; those that were victimised by such borrowings are now required to repay a Debt that never benefited them.

The South African campaign is determined to maintain a strong stand, mobilising and struggling for the unconditional cancellation of the debt. Furthermore, we are calling on our government to audit the Debt, so as to do away with the claims that the Foreign Debt is minimal. The campaign is further calling for our government not to be making unnecessary loans from exploitative institutions like the World Bank.

In conclusion there is a strong realisation by the national campaign that ordinary people, who are affected by the burden of Debt, should be at the centre of this struggle, to make it meaningful for them on a daily basis. Another critical aspect of the campaign is also to strengthen our partnerships with Northern campaigns that concur with our approach to addressing the Debt countries in Third World countries/countries of the South.

By Dudu Radebe, South African National NGO Coalition, member of the National Executive Committee of Jubilee South Africa.

Illustrasjon: Andreas Brekke

Økologisk gjeld

Følgende spørsmål blir stadig stilt: Hvem skylder hvem? Har industrilandene spesiell gjeld til fattige land i Sør, eller er det omvendt? Den økonomiske gjelda fattige land skylder rike land, er en sak, men våre kampanjepartnere i Sør har i mange år framholdt den økologiske gjelda. Hva dreier den seg om, og kan den tallfestes?

Av Bjørg Hauer

Industrialiserte land i Nord har gjennom flere århundrer stått for ressurs-utplyndring av landområder i Amerika, Afrika og Asia. Enorme mengder gull og sølv, jern og andre viktige metaller har blitt ført ut av landene og bruk til å bygge opp industrien i land på den nordlige halvkule. Ressursgrunnlaget i de erobrede områdene ble sterkt endret og forringet, dessuten førte det til store miljødeleggelse. Jakten på edlere trevarer har ført til nedhugging av store regnskogsområder. Med det har artsmangfoldet blitt redusert og uutforsket genmateriale forsvunnet. Dette kunne blitt en ressurs i framtida, ikke minst med tanke på farmasien. Regnskogsområdene spilte dessuten en viktig rolle som klimastabilisator.

Forsøk på å tallfeste nevnte ressursuttak vil være nærmest en umulighet. Vi kan bare ane hvilke verdier som er fjernet fra land i Sør. I løpet av de siste 100-150 år har industrilandene stått for det alt vesentlige av klimagasser til atmosfæren. Atmosfæren har på denne måten blitt en gedigen avfallsplass for ulike gasser med negative virkninger. I første rekke gjelder det CO₂ -utslipp som i hovedsak er årsak til drivhuseffekten.

FNs internasjonale klimapanel (IPCC) sier stadig klarere i fra at CO₂-skjoldet rundt jorda vil få katastrofale følger jorda vår. Men – de negative virkningene vil ikke først og fremst ramme dem som har hovedansvaret for utslippene. Tvert i mot, fattige land rundt ekvator med minst utslipp

er mest i faresonen med økende temperaturer, endrede og min-kende nedbør, stigende vannstand og mer urolig vær i form av orkaner og flomherjinger. Drivhuseffekten vil altså i disse områdene forverre allerede eksisterende negative klimaforhold. Ut fra dette må en forstå det relativt nye begrepet "karbon-gjeld". Hvem skal betale for de påførte merbelastningene? De som står for utslip-pene eller de underpriviligerte? Noen har prøvd å regne på hva kar-bon-gjelda kan dreie seg om. Ulike beregninger peker på summer langt over den økonomiske gjelda.

IPCC mener at utslipp av klimagasser må reduseres med 60-80% for å oppnå nødvendig balanse i atmosfæren. Kyoto-avtalen tar sikte på 5% reduksjon av CO₂-utslipp innen 2010. I den siste tiden har vi sett hvordan den rike del av verden "kvier seg" for å ratifisere avtalen, selv om 5% bare er en liten start i forhold til 70%.

I dette lys er det fatalt og fullstendig ansvarsløst hvis de rike lan-

dene verken sletter gjelda eller er villige til å redusere sine CO₂-utslipp det aller minste. Sletting av den økonomiske gjelda kunne vært første skritt på veien til å gjøre noe i forhold til karbon-gjelda.

Det har lenge vært hevdet at den økonomiske gjelda er betalt flere ganger. Ut fra det synspunktet er det ikke nok å si at karbon-gjelda utlikner for den økonomiske gjelda. Ytterligere tiltak er nødvendige. Skal vi ha global rettferdighet som mål, må vi gjennom en internasjonal fordelingsprosess. Det vil i korthet si at karbondebi-torene (industrilandene) må inngå avtaler om reduksjon av fossilt brensel til et bærekraftig nivå. Dessuten må alle land, ut fra sitt innbyggertall, ha lik rett til fossilt brensel innen rammen av det naturen tåler på lang sikt. Ut fra dagens debatt synes veien lang for å nå slike mål. Sett i et økologisk perspektiv, er det ikke vanskelig å si at den økonomiske gjelda er illegitim.

Björg Hauer er pensjonert lærer og stifter av SLUG

Legitime lover om illegitime lån

Gjeldskriser opptrer gjerne hvert 50 år. At en stats folk ikke er ansvarlig for en despotisk regimes gjeld kom derfor tidlig inn i internasjonal lov. Det er på tide å ri de gamle paragrafer nok en gang.

Av Kjetil G. Abildsnes

Begrepet tvilsom gjeld eller "odious debt" er et gammelt begrep, som ikke er ulikt illegitim gjeld. Allerede på 1800-tallet var man opptatt av at lån tatt opp av et regime ikke nødvendigvis forpliktet befolkningen til å betale tilbake lånet. Dette kom først opp for retten i 1898 da USA mente at Cuba ikke sto ansvarlig overfor landets gjeld til Spania siden denne ble påtvunget Cuba. Regelen gikk inn i internasjonal lov i 1923 i saken mellom Storbritannia og Costa Rica. Omtrent samtidig gav russeren Alexander Nahum Sack begrepet økt innhold.

Han framholdt at:

- hvis en despotisk makt pådrar seg en gjeld som ikke er i statens interesse, men snarere brukes for å styrke regimet eller undertrykke befolkningen må denne regnes som "tvilsom" for statens befolkning.
- staten er ikke forpliktet til å betale gjelden. Det er regimets personlige gjeld og blir borte sammen med dets fall.
- statsgjeld må tas opp og midlene må brukes til statens behov og i statens interesse, bare da er den gyldig

For å unngå misbruk av en slik ordning foreslo Sack at en ny regjering må bevise for en internasjonal domstol at de lånte pengene ikke tjente folket og at kreditorene var klar over dette.

Aktuelt i dag

At begrepet "odious debt" og en slik lov er aktuell i dag er åpenbar. Store deler av utlånene fra den rike del av verden på 70- og 80-tallet gikk til despotiske regimer, ble brukt til våpen og gikk i lomma på diktatorer.

Et konkret eksempel blant mange er Argentina. Mellom 1976 og 1983 økte landets gjeld fra 7,5 mrd dollar til 43,5 mrd. dollar. Landet var da styrt av et militært diktatur. I 1982 ble spørsmålet om denne gjelden første gang tatt opp for retten i Argentina. I juli år 2000 kom retten med en ny dom hvor illegitimiteten til disse lånene ble slått fast, samtidig som retten erkjente at organisasjoner som IMF også hadde et medansvar. Den Argentinske regjering holder seg unna spørsmålet av redsel for de finansielle konsekvensene av å komme på kant med Verdensbanken, IMF og internasjonale finanssentra.

Det finnes altså internasjonal og nasjonal lovgivning på området. Behovet for å utvide og styrke denne er stor. Dessverre lar mektige stater seg sjelden binde til lover. Det er opp til oss å sørge for at de gjør det.

Kjetil G. Abildsnes er hovedfagstudent i statsvitenskap og aktiv i SLUG.

Illegitim å bet

Av Jostein Hole Kobbeltvedt

Enhver har rett til en levestandard som er tilstrekkelig for hans og hans families helse og velvære, og som omfatter mat, klær, bolig og helseomsorg og nødvendige sosiale ytelser.....

Utdrag fra Menneskerettighetserklæringen, artikkel 25,1

Verdenserklæringen og senere konvensjonene om menneskerettighetene sier hvilke mest grunnleggende rettigheter vi har som mennesker. De gjelder alle uansett religion, rase eller hvor vi bor på kloden. Menneskerettighetene innebærer politiske og sivile rettigheter som ytringsfrihet, demokrati og rettssikkerhet, men også sosiale og økonomiske rettigheter som retten til mat, helsetilbud, utdanning og liv. Erklæringen forplikter verdens stater til å fremme disse rettighetene innad i hvert enkelt land, men også internasjonalt.

Men virkeligheten står i sterk kontrast. Nesten en tredjedel av innbyggerne i de fattigste landene forventes å ikke leve til de er 40 år. Dette er ikke tilfeldig, men skyldes global skjevfordeling av makt og ressurser. 20% av jordens befolkning forbruker i dag 86% av ressursene. Urettferdigheten forsterkes av at de fattigste landene betaler 13 kroner i gjeldsnedbetaling for hver krone de får i bistand. FNs utviklingsprogram UNDP har beregnet at et barn dør hvert 4 sekund pga gjeldskrisens følgevirkninger. I tillegg må en rekke land kutte i helsesektoren, legge ned skoler eller innføre skolepenger pga gjeldsnedbetaling og kreditorenes krav strukturtilpasning som ofte innebærer kutt i offentlig sektor. Dette er fundamentale brudd på de økonomiske og sosiale rettighetene. Fattigdom og mangel på helse og utdanning reduserer samtidig menneskers reelle muligheter til å delta i samfunnet og undergraver dermed demokratisk utvikling i mange land.

For de fattigste landene betyr gjeldsnedbetaling at staten ikke kan ivareta sine viktigste forpliktelser overfor sin egen befolkningen. Verdenserklæringen om menneskerettighetene gir den enkelte stat ansvar for å ivareta menneskerettighetene innad i hvert

land, men også å fremme disse rettighetene internasjonalt. Artikkel 28: "Enhver har krav på en sosial og internasjonal orden som fullt ut kan virkeliggjøre de rettigheter og friheter som er nevnt i denne erklæring".

Det er dette som står på papiret og som sies fra talerstolen. I realpolitikken er det derimot noen lover og konvensjoner som respekteres mer enn andre. Lover innenfor WTO eller avtaler i Verdensbanken og IMF er i praksis ofte mer respektert enn en rekke FN-vedtak, deriblant menneskerettighetene, og da spesielt de økonomiske og sosiale rettighetene. Dette henger dels sammen med hvilken status de ulike institusjonene har. Da IMF under en høring i FN i Geneve sommeren 2001 skulle svare på kritikk om at organisasjonen tok lett på menneskerettighetene svarte Grant B. Taplin, assisterende direktør ved IMF's kontor i Geneve at organisasjonen "ikke er bundet av ulike menneskerettserklæringer og konvensjoner". Tamplin viste tydelig manglende forståelse for at menneskerettighetene er kategoriske, men avslørte også en svært tvilsom holdning i en organisasjon med betydelig makt.

Etter at en rekke land i Sør ble frigjort fra koloniene endret maktforholdet seg i FN på 60-70 tallet. Utviklingslandene fikk flertall i Generalforsamlingen og krevde endringer i handelsbetingelser, råvarepriser og fordeling. Reaksjonen fra de rike landene har vært å marginalisere en rekke institusjoner, avtaler og konvensjoner i FN-systemet. Stadig flere avgjørelser av betydning taes i Verdensbanken og IMF hvor økonomiske innskudd avgjør stemmeandel. Forhandlinger om kjøpereglene for verdensøkonomien legges til WTO hvor de rike landene tradisjonelt har vært premissleverandører. Dette er institusjoner

ale.....

som har vært kritisert for ikke å ta tilstrekkelig hensyn til menneskerettighetene når politikk utformes.

Menneskerettighetene har i etterkrigstiden også blitt et offer for enkel og politisk motivert kaldkrigsretorikk. Vest vektla konvensjonen om de politiske og sosiale rettighetene, mens Øst mente at de sosiale og økonomiske rettighetene var viktigere. UNDPs Human Development Report 2000 peker på at dette er et kunstig skille. Alle rettighetene og dermed begge konvensjonene må, ifølge UNDP, sees på som like viktige og gjensidig avhengige. Michael Ignatieff, direktør ved menneskerettighetsavdelingen på Harvard University's Kennedy School of Government peker på det samme i *The Economist* i august 2001: "Look at Botswana. All the gains in civil and political rights will be wiped out by the catastrophic losses in economic and social rights. At this level of incidence of AIDS, the virus destroys the infrastructure of a society. It cuts into the defences that make civil and political rights possible". Ignatieff peker på en av de store utfordringene svært mange fattige og gjeldstyngede land står overfor. Å bekjempe AIDS vil kreve betydelige ressurser av land som allerede har store problemer å møte fra før.

SLUG mener at gjeld som ikke kan betales uten å bryte menneskerettighetene er illegitim å betale. Hvis mennesker i Sør fratas utdanning, helse, mat og liv fordi landet må betale renter å avdrag til kreditorer i Nord bør gjelden slettes, ikke av veldedighet, men

Det er på høy tid å avsløre hykleriet.

fordi alt annet vil være et brudd på de mest fundamentale menneskerettighetene. Dette er rettigheter

verdens stater – deriblant kreditorlandene i Nord - har forpliktet seg til gjennom konvensjoner og løfter. Det er rettigheter som også Verdensbanken og IMF er forpliktet å ivareta. Samtidig bør vi med utgangspunkt i de samme rettighetene anerkjenne at gjeldstyngede land har rett til å nekte å betale for å kunne prioritere sine forpliktelser overfor egen befolkning. Grunnen til at en rekke land ikke allerede har nektet å betale er trolig frykten for sanksjoner fra kreditorlandene i Nord. Paradoksalt nok er det de samme kreditorene som til stadighet lover å bekjempe fattigdom og sikre menneskerettighetene. Det er på høy tid å avsløre hykleriet.

Jostein Hole Kobbeltvedt er student og aktiv i SLUG-Bergen

Brudd på menneskerettighetene gjør gjelda illegitim å betale tilbake. Foto: Kjetil G. Abildsnes

Utenlandsgjelda er illegiti

Av Roberto Puente Corral

Acción Ecológica er en ecuadoriansk frivillig organisasjon som består av radikale økologer. Acción Ecológica har drevet kampanje om den økologiske gjelda siden 1995.

Hovedtemaene for kampanjen er sletting av Ecuadors utenlandsgjeld og tilbakebetaling for de økologiske skadene land i Nord har påført land i Sør, gjennom en undertrykkende og økonomisk selvopp-rettholdende politikk.

Acción Ecológicas offisielle holdning, Alerta Verde No 106 April 2001

Utenlandsgjelda er illegitim, inhuman og umoralsk, ikke bare fordi det er et verktøy for dominans og utplyndring, men også fordi den utgjør en historie av korrupsjon, avtaler og betingelser som styrker interessene til små nasjonale og utenlandske grupper som har dominert og beriket seg på den lønnsomme virksomheten rundt utenlandsgjelda.

Det er nødvendig å utføre en pålitelig, komplett og detaljert gjennomgang av utenlandsgjelda. En undersøkelse som tar for seg gjeldas legitimitet, som utpeker de ansvarlige for gjeldskrisen nasjonalt og internasjonalt, og dem som har tjent på den uansvarlige forgjeldingen, og som går igjennom de sosiale og økologiske konsekvensene av hvert enkelt av lånene, forgjeldingsmekanis- mene, betingelsene pålagt av kreditorene og de realiserte forhandlingene.

Hva er økologisk gjeld?

I utgangspunktet er den økologiske gjelda fordringene fra landene i Sør på landene i Nord. Det vil si at landene i Sør krever av landene i Nord betaling av den økologiske gjelda for de skader de har påført Sør siden kolonitiden. Siden denne perioden har landene i sør vært de viktigste leverandørene av råvarer til Nord.

Gjennom kolonitiden utbyttet Nord alle typer råva- rer fra Sør for å tilfredsstille behovene i markedene sine, uten å bry seg om skadene dette påførte lan- dene i Sør. Dette gjelder også sosiale skader. I Afrika ble millioner av mennesker gjort til slaver for at mer ressurser skulle kunne utbyttes fra regionen.

Likeledes i Latin Amerika, døde millioner av urbe- folkningen i erobringen. Det ble i denne tiden tatt ut edle metaller og tresorter fra de nye koloniene, og på denne måten er den økologiske gjelden påført landene i Nord. Et annet eksempel er frigjøringskri- gene. Land i Nord ga lån og solgte våpen til frigjør- ringen, og sikret seg på denne måten at de nye lan- dene fortsatte å betale på lånene med råvarer.

Den økologiske gjelda er den gjelda landene i Nord skylder landene i Sør for alle de sosiale og økologiske skadene de har forårsaket. Dette inkluderer ødeleg- gelse av skog, ekstraksjon av goder og tap av biodi- versitet. Men i våre dager er den økologiske gjelda enda større enn etter kolonitiden. Gjennom struk- turtilpassingsprogrammer, har Ecuador sett seg nødt til å øke produksjon og eksport både i form av jord- bruks- og kvegprodukter og fossilt brennstoff for å betale kreditorene. Man har også måttet tilrettelegge for at transnasjonale selskaper har kunnet etablere seg i Ecuador. For å produsere mer har man gått over til produksjon i monokulturer, blant annet av bananer, blomster, palme olje i tillegg til eksport av reker og olje. Disse modellene er pålagt Ecuador fra land i Nord gjennom innkreving av utenlandsgjelda, uten hensyn til miljøskader og sosiale problem dette skaper i landet. Oljeutvinning i Amazonas har ført til sosiale skader etter ødeleggelse av skogsområder,

fakta

Produkt

Bananer
200 000 hektar dyrket
1500 000 tonn årlig produksjon

Miljøpåvirkning

Avskoging av tropisk regnskog som beplan- tes med monokultur.
Tap av biologisk mangfold i skog og jord- bruksområder.
Genetisk erosjon av bananvarianter som

følge av kloning.

Forurensing av jordsmonn, luft, og grunn- vann fra bruk av plantevernmidler (herbici- der, soppmiddel, kunstgjødsel). Der er blitt bevist at nematocidet DBCP er svært tungt nedbrytbart og mobilt, og at det forurenser overflatevann og grunnvann.
Jorderosjon og tap av kalium i jordsmonn

Sosial påvirkning

Tap av landrettigheter for tradisjonelle fol- kegrupper på kysten.

Svekking av den lokale selvbergingsvevnen for næringsmidler.

Stor fattigdomsøkning som følge av befolk- ningskonsentrasjon etter flytting
Irreversible effekter på arbeidernes helse fra bruk av kjemiske midler i produksjonen, forgiftninger, hodesmerter, oppkast, kvalme og svimmelhet, kreft, mutasjoner og døds- fall opptrer regelmessig.

Det brukte nematocidet DBCP fører til steri- litet hos arbeiderne. Forurensningen, spesielt fra sprøyting påvirker samfunnene i nærmiljøet

m, inhuman og umoralsk

noe som har satt eksistensen til urbefolkningsgrupper i fare. En gruppe er i dag svært nær utryddelse. Matsikkerheten settes også i fare, gjennom innstrømming av genmodifiserte næringsmidler som er forbudt i Europa og Japan.

Et klart eksempel på hvordan gjelda påvirker folks situasjon har vi fra 1993. Ecuador bestemte seg for å øremerke alle inntekter fra oljeproduksjon til betjening av utenlandsgjelda. Dette året fikk offentlige ansatte ikke lønn i flere måneder. Legene streiket, fordi myndighetene ikke hadde nok ressurser til å drive sykehusene. Sykehusene hadde heller ikke tilstrekkelige midler til å kjøpe medisiner og andre nødvendige artikler til nødssituasjoner.

Kampanjen mot gjelda

For øyeblikket er Acción Ecológica holdning til utenlandsgjelda at de jobber med den økologiske gjelda. Acción Ecológica har utviklet denne kampanjen ikke bare politisk, men også praktisk. Man har utarbeidet ulike informasjonspakker for å opplyse folk om gjeldas konsekvenser og miljøproblemene den forårsaker. Informasjonsarbeidet gjøres i samarbeid med andre organisasjoner som for eksempel Jubilee South og Asamblea Pueblo de Dios (Forsamling av Guds Folk).

Hver torsdag i har man i flere år holdt demonstrasjon utenfor USAs ambassade i Quito, mot utenlandsgjelda, og for innkreving av den økologiske gjelda. Kravet er total sletting av gjelda. I demonstrasjonene brukes ofte musikk, og bannere og plakater som sier for eksempel "Tut for gjeldsslette" (for at forbipasserende biler skal lage mye bråk), eller "Gjelda er illegitim".

Hver torsdag holdes demonstrasjoner mot gjelda utenfor USAs ambassade i Quito, Ecuador. Foto: Mari Sundli Tveit

For å gi kampanjen mer konkrete argumenter, har Acción Ecológica laget regnestykker og tabeller som viser de nyere effektene forbundet med den økologiske gjelda. Denne informasjonen publiseres i Alerta Verde, som er en informasjonsavis som Acción Ecológica gir ut hver måned. Under presenteres en tabell som viser eksempelet med bananproduksjon, en monokultur som i tillegg til miljødelegger gir arbeiderne alvorlige skader (fra Alerta Verde No 106, april 2001).

Roberto Puente Corral mangeårig aktivist og representant for Acción Ecológica.

(Oversatt fra spansk av Mari Sundli Tveit)

Økologiske debitorer

Bananeksportøren Noboa Unión de bananeros ecuatorianos ReybanpacDow Chemical og Shell Oil, transnasjonale selskaper som produserer og selger DBCP i Ecuador. Standard Fruit, som omsatte 30% av landets produksjon, påla i 1976 produsentene en teknologiske pakke som inneholdt DBCP. På samme måte er Chiquita Banana og Dole transnasjonale selskaper som omsetter bananer i det internasjonale markedet og pålegger bruk av disse teknologiske pakkene.

Krav i forhold til økologisk gjeld

Ecuador er et av 25 land påført skader fra DBCP, og et av 11 land som presenterte et krav for domstolen i Texas mot det transnasjonale selskapet dannet av selskapene Standard Fruit, Dow Chemical, Shell Oil, Oxidental Petroleum og United Brands for urett og skader påført bananarbeidernes helse som følge av DBCP. Hittil har det ikke blitt fremsatt krav om restaurering av områdene som er påvirket av bananplantasjene.

Mer informasjon om økologisk gjeld:

www.cosmovisiones.com/deuda
www.accionecologica.org

Multilateralt gjeldsbyttefond

Av Hans Morten Haugen

Multilaterale gjeldsbyttefond, har i flere år blitt presentert som en av mange løsninger på gjeldskrisen. Dette er også noe norske myndigheter går inn for i forhold til gjeldsslette for mellominntektsland. Det er imidlertid viktig å være klar over at det er mange feller man kan gå i i forbindelse med gjeldsbyttefond, og særlig gir slike fond utfordringer i forhold til illegitim gjeld

Den grunnleggende tanken bak etableringen av gjeldsbyttefond ("motfond") er at det er bedre å bruke penger på befolkningens behov i eget land enn å sende dem ut av landet som avskrivning på gjeld. Pengene får langt bedre effekt enn ved å gå inn i budsjetter i rike land i Nord. Midlene som settes inn på dette fondet skal tilsvare det beløpet som tidligere ble betalt ut av landet. Det er samtidig viktig at kreditorlandet avskriver tilsvarende det beløpet som settes av til gjeldsbyttefondet.

Det har vært tett dialog med norske politikere om muligheten til å etablere et multilateralt gjeldsbyttefond. Det er ikke vanskelig å støtte synspunktet om at ordningen kan forsvares bare dersom den bidrar til mindre byråkrati, mindre ekstern styring og større åpenhet. Fortsatt finnes det kreditorer som ønsker å ha sitt navn på slike fond, for å vise sin "storsinnethet". En slik strategi deles ikke av norske myndigheter.

Parisklubben har godkjent at opp til 20 prosent eller 20 millioner US\$ av et lands gjeld kan avskrives gjennom gjeldsbytte. Gjeldsbytte kan gitt sentrale forutsetninger ha en positiv effekt, men bare dersom det skjer en koordinering mellom de ulike kreditorerne. Dersom et land skal administrere mange ulike slike fond, blir det en for stor administrativ belastning.

Kriterier for at gjeldsbyttefond skal ha en positiv effekt

Åtte hensyn som er viktige for at SLUG skal støtte et gjeldsbyttefond, satt opp i rekkefølge fra det mest prinsipielle nivået til de mer praktiske forhold.

1. Gjeldsbyttefond bør ikke anvendes på illegitim gjeld. Slik gjeld bør slettes - såfremt dette

bidrar til utvikling og ikke fører til makt- og kapitalkonsentrasjon hos eliten.

2. Etableringen av gjeldsfond bør skje innenfor en multilateral ramme, noe som reduserer administrasjonsutgiftene og sikrer mot for stor styring fra den enkelte kreditor.

3. Gjeldsbyttefond vil aldri representere noen endelig løsning av gjeldsproblemene for noe land, siden det ofte er bare en liten del av gjelden som settes av til slike fond (Parisklubben tillater 20 prosent eller 20 millioner dollar).

4. Gjeldsbyttefond skal aldri hindre at det kan slettes umiddelbart 100 prosent av gjelden.

5. Gjeldsbyttefond må kun etableres dersom fondet virkelig vil sikre en reell frigjøring av midler brukt til nasjonale investeringer, og aldri dersom det bare medfører en omdisponering innenfor eksisterende budsjetter.

6. Gjeldsbyttefond skal initieres og aktivt følges opp av sivilsamfunnet i det gjeldstyngede landet.

7. Ansvar for bruken av midlene fra slike fond bør legges til lokale myndigheter, slik at disse kan bli bedre i stand til å løse sine kjerneoppgaver knyttet til utdanning og utvikling av lokalsamfunnene.

8. Gjeldsbyttefond kan ha en positiv modellfunksjon når det gjelder deltakelse og åpenhet i bruken av offentlige midler.

Hans Morten Haugen er leder for SLUGs ansvarsgruppe

Illegitime betingelser

Gjeld som har vokst dramatisk på grunn av ytre forhold utenfor låntakers kontroll må regnes som illegitim og skal ikke betales.

Av Kjetil G. Abildsnes

Galopperende renter, økt dollarkurs og et stadig dårligere bytteforhold gjorde tilbakebetaling av lån uansett bruksområde bortimot umulig. Bare det å betale renter skulle vise seg vanskelig. Gjelda vokste raskt til uhåndterbare proporsjoner – lånebetingelsene var ikke lenger legitime.

Denne situasjonen oppstod på grunn av store kapitaloverskudd i den rike del av verden på 70-tallet. Det ble lånt ut enorme beløp til fattige land på ekstremt gunstige betingelser. Råvarer gav forholdsvis god pris, dollarkursen og renta var lav. På midten av 70-tallet var renta en periode negativ – land kunne betale tilbake mindre enn de hadde lånt. Disse betingelsene endret seg som nevnt dramatisk nesten samtidig og resultatet ble en stadig fortsettende gjeldskrise.

Det er også viktig å understreke at de fleste land både i- og u-land alene har stadig mindre kontroll over rammebetingelser som rentenivå, pris på egen valuta i forhold til dollar og oljepris, samt pris og etterspørsel etter egne varer. Stabiliteten i det internasjonale finanssystemet synes også å bli stadig mindre og valutaspekulasjon øker. Å ta opp lån på det internasjonale marked som betales i hard valuta med flytende rente blir dermed en svært risikofylt affære.

Et nærliggende eksempel er bankkrisen i Norge på begynnelsen av 90-tallet. Etter en lånefest endret betingelsene seg og renten steg dramatisk. Privatpersoner og

bedrifter fikk store problemer med å betale og bankene gikk nesten konkurs. Staten måtte gå inn.

For et land fortøner situasjonen seg annerledes. Et land kan ikke slås konkurs. I verste fall må griper IMF og Verdensbanken inn. Utlåner løper dermed ikke noen stor risiko og kan tillate seg å låne ut uansvarlig. I perioden fra 1981 til 1989 ble det betalt 1 357 mrd. dollar i gjeldsbetjening fra u-land til rike land. Likevel økte den totale mengden gjeld i samme periode fra 212 mrd dollar til 1.351 mrd. dollar. Ansvaret havner på låntakerlandet som ender opp i gjeldslaveri betalende på et lån som aldri blir mindre. I år 2000 var den totale gjelden til utviklingsland på 2.527 mrd dollar (Global Development Finance 2000).

Når betingelsene knyttet til lånet endres dramatisk i forhold til utgangspunktet, slik at det blir umulig å betale, må deler av lånet og rentene regnes som illegitime. Denne delen kan kreditorene ikke forvente å få tilbakebetalt. Dersom dette gjøres vil man finne ut at mange forgjeldede u-land har betalt tilbake lånet – sett ut fra de betingelser som gjaldt da lånet en gang ble gitt.

Kjetil G. Abildsnes er hovedfagsstudent i statsvitenskap og aktiv i SLUG.

definisjoner

Debitor: Den som låner/har gjeld

Kreditor: Den som låner ut/har penger utestående

Parisklubben: Sammenslutning av kreditorer for å behandle bilateral gjeld (gjeld fra land til land)

Strukturtilpassing: Krav til u-landenes økonomiske system og til hvordan landet styres som pålegges fra Verdensbanken og IMF i forbindelse med gjeldsslette og nye lån. Strukturtilpassingsprogrammene kan være svært omfattende, og er tuftet på en neo-liberal tilnærming til utvikling (the "Washington Consensus") om at frie markeder gir økonomisk vekst som så gir utvikling. Vil ofte innebære krav om frihandel, deregulering av kapitalmarkeder, privatisering og svekking av myndighetenes rolle.

Verdensbanken: Internasjonal finansinstitusjon med nøkkelrolle i utformingen av utviklingslands økonomiske politikk og gjeldsstrategi. Egentlig opprettet for å gi rimelige lån til oppbygging av Europa etter annen verdenskrig. Gir lån til utviklingsland. Stemmerett avgjøres etter økonomisk innskudd, hvilket vil si at de rike landene og særlig USA har siste ord.

IMF – Det internasjonale Valutafondet: Skal holde verdenshandelen i gang og sikre stabile valutakurser. Gir lån, og stiller store krav for å sikre tilbakebetaling. Opprettet samtidig med Verdensbanken, og har samme system for stemmerett.

nettsteder

Jubilee South
www.jubileesouth.net

Acción Ecológica
www.accionecologica.org

Økologisk gjeld
www.cosmovisiones.org

Canadisk kampanje
www.ecej.org

Illegitim gjeld
www.odiousdebt.org

Storbritannia/internasjonalt
www.jubileeplus.org

Gjeldsportal
www.debtchannel.org

“Don’t owe – won’t pay”: Jubilee South deltok i den fredelige hoveddemonstrasjonen under G8-møtet i Genova 2001.
Foto: Kjetil G. Abildsnes

Organisasjonene bak SLUG

Alternativt nettverk, Arbeidernes Ungdomsfylking, Caritas Norge, Changemaker, De Grønne, Delta Internasjonalt, Diakonhjemmets Internasjonale Senter, Det Norske Misjonsselskap, Det Norske Misjonsselskaps Ungdom, Elfenbenskystenforeningen, Europeisk Ungdom, Fellesrådet for Afrika, Foreningen for internasjonale vann- og skogstudier, FORUT, Framtiden i våre hender, Frikirkenes globale informasjon, Internasjonal kvinneliga for fred og frihet, Kirkens Nødhjelp, KRFU, Kvekerne, Kvinnefronten, Latin-Amerikagruppene, Den norske kirke, Natur og ungdom, Norges fredslag, Norges KFUK/KFUM, Norges kristelige studentforbund, Norges naturvernforbund, Norges sykepleierforbund, Norges unge katolikker, Norsk Folkehjelp, Norsk misjonsråds bistandsnemd, Norsk målungdom, Norsk lærerlag, Norsk studentunion, Norsk sykepleierforbund, Norske katolikkers kvinneforbund, Operasjon Dagsverk, PRESS, Psykologer for fred, Redd barna, Ressursforeningen, Rød ungdom, SAIH, Senterungdommen, SOS rasisme, Sosialistisk opplysningsforbund, Sosialistisk ungdom, Strømmestiftelsen, TenDenS, Unge høyre, Unge venstre, Utviklingsfondet, Venner av Uganda, World View Rights

